

THE
NIGHT SEDER
BAIS MEDRASH
TAILORED TO FIT YOUR SCHEDULE AND YOUR NEEDS

Week 6

Commerce on Shabbos

ב"מ נ"ח ע"א
נודע ביהודה תנינא או"ח כ"ו
שו"ע מ"ב ש"ו ד', ה'
אגרת משה או"ח ח"ד נ"ט

לז"נ ר' שמואל-ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי א-ליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמואל-ל זאב ע"ה
לז"נ לוי בן דוד שלמה
לז"נ שמואל-ל זאב בן לוי

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash
Please contact us for sponsorship opportunities

ב"מ נ"ח ע"א

נושא שכר אינו משלם: רמי ליה רב יוסף
בר חמא לרבה תנן נושא שכר אינו משלם
ורמינהי ^זהשוכר את הפועל לשמור את
הפרה לשמור את התינוק לשמור את
הזרעים אין נותנין לו שכר שבת לפיכך אין
אחריות שבת עליו היה שכיר שבת שכיר
חדש שכיר שנה שכיר שבוע נותנין לו
שכר שבת ^ט לפיכך אחריות שבת עליו מאי
לאו לשלם לא דלהפסיד שכרו אי הכי
רישא דקתני אין אחריות שבת עליו הכי
נמי דלהפסיד שכרו ומי אית ליה שכר שבת
והא קתני אין נותנין לו שכר שבת אשתיק
א"ל מידי שמייע לך בהא א"ל הכי אמר רב
שישת ^י בשקנו מידו וכן א"ר יוחנן ^י בשקנו
מידו: ר"ש אומר קדשים שחייב באחריותן יש

תלמוד בבלי ^י עוז וחדר > עמוד מס 127 כג בבא מציעא תלמוד בבלי הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

נודע ביהודה תנינא או"ח כ"ו

לקבל שכר או לא. וגם בזה נראה לפענ"ד שאין למחות צידו מליטול שכרו
מתרי טעמי. חדא דטבילת הנשים דבר מלוא הוא ודומה לשכר החזנים
בסימן ש"ו סעיף ה' שיש מי שמתיר. ועוד שהרי שכר העלים ידאי מותר
דאסו מי שלוקח דבר מחבירו בשבת לא יפרע לו בחול וא"כ רשאי ליטול
שכרו בהבלעה עם שכר העלים וכל מקום שהלכה רופפת צידך וכו'. והרי
המנהג פשוט שהנשים המובלות בשבת שטחנות לבעל המקוה שכרו ותו לא
מידי כעת. ועשה שלי' במרומיו יעשה שלום ביניכם. דברי הדורש שלומכם:

תשס"ז 1234567

נודע ביהודה עמוד מס 16 תנינא א (או"ח, יו"ד) לאנדא, יחזקאל בן יהודה הלוי הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ע מ"ב ש"ו ד', ה'

השאר פוסקים

אוסרים (יד) בכל ענין, וכן עיקר (כ"י בשם הר"ן והמגיד והמרדכי פ' כירה והג"מ פ"א ופכ"ו): ד' (טו) 'השוכר את הפועל *לשמור זרעים או דבר אחר (טז) אינו נותן לו שכר שבת, לפיכך (יח) אין אחריות שבת עליו. (יח) היה שכיר שבת, שכיר חודש, שכיר שנה, שכיר שבוע, *נותן לו שכר שבת, לפיכך אחריות שבת עליו. *ולא יאמר לו תן לי של שבת, אלא אומר תן לי שכר השבוע או החודש (ואם שכרו לחודש *והתנה עמו (יט) לשלם לו (ד) כל יום כך וכך,

באר היטב

מ"א: (ד) כל יום. והמלוים ברבית צריכים להלוות בענין שאם יפרע באמצע השבוע יפרע מכל השבוע כולו, או לא יפרע כלל אותו שבוע

משנה ברורה

הכי מותר דחפצי שמים הוא, דבשביל ההבאה בעלמא פשיטא דמותר להחשיך [גמרא]: (ט) כדי שיביא לו. היינו (י) כדי שיתקנן שם ויביא לו, וכנ"ל: (י) לך למקום פלוני וכו'. פירוש, לילך שם ולקנות, דאסור לומר בשביל דבר הרשות, ובדבר מצוה שרי, (יא) אבל הליכה גרידא אפילו לדבר הרשות שרי לומר, כמו שכתוב סימן שז סעיף ח: (יא) למחר. אבל בשבת עצמו אסור אף שהוא לדבר מצוה: (יב) סך ידוע. לפי (יג) שאין בקציצה שום מצוה רק הצלת ממנו, *ולכך אסור: (יג) לא יאמר לו תן לי וכו'. רוצה לומר, (יג) שלא יאמר לו על-ידי השליח הזה שיתן לו צרכי המצוה הזו עוד בשנים ויהיה חייב לו בסך הכל עשרה, שצירוף סך זה אין בו צורך למצוה: (יד) בכל ענין. אסכום מקח קאי, דסבירא להו דכיון דהוא דרך מקח וממכר ממש, לא התירו בשום גוויי אפילו לצורך מצוה: ד' (טו) השוכר את הפועל. מייירי ששכרו לימים, שבעד כל יום שישמרו יתן לו כך וכך, והוא שמר גם בשבת, וקאמר שאין צריך לשלם לו עבור יום השבת. ועיין בטור דמוכח שאפילו אם הוא רוצה ליתן לו, אסור לו להשכיר ליקח השכר, אלא-אם-כן הוא נותן לו דרך מתנה [פמ"ג]: (טז) אינו נותן וכו'. מדרבנן, (ד) גזירה משום מקח וממכר: (יז) אין אחריות וכו'. שאם (טו) אירע בהן קלקול בשבת אינו חייב לשלם: (יח) היה שכיר שבת. היינו של כל השבוע ביחד, ועל-כרחו נותן לו שכר שבת, ורוצה לומר, שאפילו אם יחזור הפועל בתוך הזמן אינו מנכה לו שכר השבתות מזמן שעבר, הואיל והוא בהבלעה עם שאר הימים [וזהו דקמסיים המחבר שיוכל הפועל לומר תן לי שכר עשרה ימים', דמייירי שחזר הפועל באמצע שבוע שני], וממילא מחוייב לשמור גם בשבת, ואם אירע הפסד חייב לשלם. ונראה דאפילו אם לא אירע בו הפסד, אך שלא שמר ביום השבת, יכול לנכות לו משכרו, מידי דהוי אם לא שמר יום אחר. ועיין בביאור הלכה: (יט) לשלם לו כל יום וכו'. היינו שהתנה (טו) עמו שישלם לו לפי חשבון הימים, והלשון הזה מורה שיוכל הבעל-הבית לחזור באמצע השבוע, ולא יצטרך לשלם לו בעד כל השבוע אלא בעד הימים שעברו, על-כן מקרי שכיר יום ואסור לו לקבל שכר שבת לבסוף, אפילו אם משלם לו עבור כל החודש ביחד; ועיין לקמיה בסעיף-קטן כ. וכתב המגן אברהם, רכן הדין במשכיר חדר לחבירו לחודש והתנה עם השוכר שישלם לו לפי חשבון הימים, גם-כן אסור לו ליקח שכר שבת, והטעם כנ"ל. והוא הדין אותן המלוים ברבית לאיגרייהודי לשנה או לחודש, (יז) צריכים ליתור שלא להתנות עם הלווה בסתמא שישלם לו לפי חשבון הימים שיחזיק המעות תחת ידו, דהלשון הזה מורה שכל אימת שישלם לו, ואפילו אם ישלם לו באמצע השבוע, יחשב לו הרבית לפי חשבון הימים, ולפי זה נחשב כל יום ויום בפני עצמו, ואם-כן יצטרך לבסוף לנכות לו שכר כל השבתות, אלא יתנה עמו שאם ישלם לו באמצע השבוע יפרע לו הרבית מכל השבוע זה כולו, או לא יפרע לו כלל

משנה ברורה עם פסקי חזון איש עמוד מס 224 ג כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

הלכות שבת סימן שו

רי"ז באר הגולה

(כ) *מקרי שכיר יום (ר"ן ס"פ אע"פ), (כא) או יאמר לו תן לי שכר עשרה ימים: ה יאסור לשכור חזונים (כב) להתפלל בשבת, (כג) ויש מי שמתיר: הגה ואם שכרו (ד) [כ] לשנה או לחודש, לכולי עלמא שרי (ד"ע): ו (כה) חפצי שמים מותר לדבר בהם, כגון (כו) חשבונות של מצוה, (כז) ולפסוק (ז) צדקה, (כח) ולפקח על (ז) עסקי רבים, (כט) ולשדך התינוק ליארס, סימן ברכה, הא אסורא ליכא ע שבת ק"ז וכתובות ה'

שערי תשובה

כר, ע"ש: [כ] לשנה. עיין בה"ט. ועיין בהר"הכרמל סימן ב חזונים המסבכים בעיירות כר, וטעם ההיתר שכתב שם לא נהירא, ועיקר הטעם שסמכו על המתייר, והחושש לדברי האוסרים לא יקצוב בתחלה, ומה שלוקח אח"כ י"ל שיו"י כנסת הגדולה שהתיר למילדת לקחת שכר שבת, ועיין ע"ת: (ז) צדקה. ואסור ליתן דבר במתנה לחבירו ביו"ט ובשבת אא"כ לצורך מצוה, מרדכי, וכתב מ"א: ופשוט דלצורך שבת שרי, וצ"ע מה שנוהגין ליתן במתנה כלים לחתן הדורש בשבת ומה שקצת מחייבים ליתן כך וכך מעות, אסור, ודוקא לגבוה שרי, ואסור ליתן משכון אם לא לצורך שבת, ע"ש: (ז) עסקי רבים. ולא הותר אמירה לא"י ושבות אחר בשביל עסקי רבים, לבד הפיקוח והתעסקות בדברים בלא מלאכה, דאסור בצרכי יחיד משום ודבר דבר, וזה הותר לדבר מצוה או לצורך רבים, מ"מ. ועיין סימן שלט

באר היטב

ולא יחשוב לימים, מגן אברהם, עיין שם: (ז) לשנה. פירוש שיתפלל גם בימות החול ומשלם לו לחודש בכת"אחת והוא הדין לשבוע. וב"ח כתב שנוהגין להקל, וכן העידו בשם מהרי"ל שהשכיר לשבת לבר, עיין שיו"י כנסת הגדולה שהתיר למילדת לקחת שכר שבת, ועיין ע"ת: (ז) צדקה. ואסור ליתן דבר במתנה לחבירו ביו"ט ובשבת אא"כ לצורך מצוה, מרדכי, וכתב מ"א: ופשוט דלצורך שבת שרי, וצ"ע מה שנוהגין ליתן במתנה כלים לחתן הדורש בשבת ומה שקצת מחייבים ליתן כך וכך מעות, אסור, ודוקא לגבוה שרי, ואסור ליתן משכון אם לא לצורך שבת, ע"ש: (ז) עסקי רבים. ולא הותר אמירה לא"י ושבות אחר בשביל עסקי רבים, לבד הפיקוח והתעסקות בדברים בלא מלאכה, דאסור בצרכי יחיד משום ודבר דבר, וזה הותר לדבר מצוה או לצורך רבים, מ"מ. ועיין סימן שלט

ביאור הלכה

עצמו לשלם לו בסוף כל יום להפועל, וכשאר חיובים שהאדם יוכל להמשיך על עצמו, וכענין שאמרו: מתנה שומר חנם להיות כשואל. אבל באמת נראה לי פשוט ובאופן זה גם הרמ"א מורה להאליה רבה, וכוונת הרמ"א הוא כמו שכתב בדרכי משה וכמו שהעתקנו במשנה ברורה: * מקרי שכיר יום. וכן כתב בבדק הבית בשם שבולילקט, וכתב עליו: ואין נראה כן מדברי הפוסקים; ואפשר דלא ראה דברי הר"ן שכתב הטעם, שאם יסלקו באמצע השבוע אין צריך לשלם לו בעד השבוע כולו אלא בעד הימים שעברו, ולכן מקרי שכיר יום והוי שכר שבת, עד כאן לשון המגן אברהם. ומשמע מדבריו דדין זה שבשבולילקט הוא נראה דברי הר"ן, ומה שהשיג עליו הבית יוסף משום דלא ראה דברי הר"ן. ולעניות דעתי אין צריך כלל לומר כן על מרן הבית יוסף, דבאמת דין שבשבולילקט דין אחר הוא, דזה לשונו בבדק הבית: כתוב בשבילילקט, שאם יאמר כן וכך תתן לי בחודש שיבוא כן ליום, הוי נמי כשכר שבת, ואין נראה כן מדברי הפוסקים שכתבתי בסמוך, עד כאן לשונו; היינו דהשכלילקט סובר דמה שסיים 'שיבוא כן ליום' הוי חזרה ממה שאמר מתחלה ששכרו לחודש, והבית יוסף סובר דמה שסיים 'שיבוא כן ליום', חשבון בעלמא הוא דקמחשב הפועל כמה ירוח לכל יום, וסבירא ליה להבית יוסף דזה דמי למי שאומר תן לי שכר של עשרה ימים, דאף שבוה מרמו על שכר יום השבת גם-כן, אפילו הכי כיון דלא תבעו בהדיא השכר של כל יום ויום בפני עצמו שרי, הכי נמי בענינו, דבדואי לבסוף כשיתבענו יתבע ממנו עבור כל החודש או השבוע, מה איכפת לן דחשב באמצע כמה מגיע לו עבור כל

הרבית עבור שבוע זה האחרון: (כ) מקרי שכיר יום. ובספר שבות יעקב חולק וסבירא ליה דמהר"ן אין ראייה לדין זה, דבענינו אף שלפי דבריו יוכל לחזור ולסלקו באמצע השבוע, מכל מקום מסתמא לא יחזור בו באמצע והוי שכיר חודש, ומיקרי אחר-כך השכר שבת בהבלעה ושרי, וגם בספר אליה רבה מצדד דיש ספק בדין זה, עיין שם טעמו: (כא) או יאמר וכו'. ומה שנוהגים הסוחרים לשכור יהודי בערב שבת לשמור העגלות מן הגניבה, הדבר קשה: איך הסוחר עובר על "לפני עור" כיון שיודע שודאי יקבל שכר שבת! ולכן ראוי שיתנה עם השומר שישמור גם כיום ערב שבת ובמוצאי שבת איזה שעות, ואז הוי כשכר שבת בהבלעה ושרי [ח"א]: ה (כב) להתפלל בשבת. משום שנוטל שכר שבת: (כג) ויש מי שמתיר. סבירא ליה דבמקום מצוה לא גזרו רבנן על שכר שבת בזה, (יד) ומכל מקום אינו רואה סימן ברכה. ובכל זה הוא הדין לשכור תוקע. ומכל מקום אסור (יע) לשכור החזן או התוקע בשבת ויום טוב גופא, רק מערב שבת: (כד) לשנה וכו'. פירוש, (כ) שיתפלל גם בימות החול, ומשלם לו לחודש או לשבוע בכת"אחת. (כל) ועיין באחרונים שכתבו שנוהגים להקל לשכור לשבתות לחוד, (כז) והחושש לדברי האוסרים לא יקצוב בתחלה, ומה שלוקח

אחר-כך יש לומר שהוא דרך מתנה. (כג) ומילדת, בוודאי מותרת ליקח שכר שבת: ו (כה) חפצי שמים וכו'. דכתיב "אם משנה ברורה עם פסקי חזון איש עמוד מס 225 ג כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

אגרת משה או"ח ח"ד נ"ט

אגרות

אורח חיים

משה

צא

ס"ה שלשה ועשרים אלף דאלארן וגם נתתי לו זכות באסם (בארץ) שלי להניח שם את התבואה והשחת שיקצור ונתן לי או"ג חמשה דאלארן והמותר זקפתי עליו במלוח וישלם לי בעדם ארבעה אחוזים (פרעצענט) לריבית בעד שנה שהם ס"ה תשעה מאות ועשרים דאלארן. וגם התחייב להחזיק אותי לעולם כל זמן שארצה שאהיה מנהל עסק המשק של הקרקע הנ"ל במקח ארבעה אלפים דאלארן לשנה ויהיה מחוייב לי ס"ה עם הריבית ארבעה אלפים ותשע מאות ועשרים דאלארן לשנה ואחרי שישלם לי את הכ"ג אלף שחייב לי יהיה מחוייב לי רק בעד מלאכתי שאינו רשאי לסלקני סך ארבעה אלפים דאלארן לשנה. גם התנתי עמו שמחוייב להניח את בהמותי כמה שיהיו לי לרעות בקרקע המשק הנ"ל שמכרתי לו. והקנתי לו הקרקע והמטלטלין הנ"ל בכסף האר"ג שנתן לי והמטלטלין גם אג"ק הנ"ל וגם רקגא"ס במנא דכשר למקניא ב"י וגם נעשה בינינו תקיעת כף על כל הנ"ל והרשות ביד הקונה הנ"ל להעתיק שטר זה בשפת המדינה ולהעלותו בערכאותיהם ע"פ חוקי המדינה על חשבוננו ואה"י מחוייב לחתום עליו בלי שום דחוי וע"ז באתי עה"ת ביום ... שנת ... פה ...

אלא בעד יום אחד, וממילא בריבית של הבאנק שהיום מתחיל מחצות הלילה ונגמר בחצות הלילה הרי ליכא שום איסור דאליבא דהודאי איכא ודאי גם שעות דחול ביום שמשלמין עבורו ריבית והוי בהבלעה שמותר. ובאיכא תלתא יומי כמו כשיו"ט הוא ביום ה' וע"ש או במוצאי שבת ויום ב' אסור מדין שכר שבת ויו"ט נמי רק יום אחד דהוא כשיו"ט ביום ה' וע"ש אסור ליקח בעד יו"ט שני דבע"ש, ואם יו"ט הוא במוצ"ש ויום ב' אסור בעד יום השבת (ובשני יו"ט של ר"ה אולי יש לאסור בעד יום אחד דהרי הם כימא אריכתא לרוב הדינים וראוי להחמיר) וזהו מה שנראה לע"ד. ונראה דהשכר דיום האסור שלא שייך להניחו שם יתנהו לאיזה צדקה ובאופן שלא ידעו כלל ולא יהיה לו שום הנאה אף לא הכרת טובה משום אדם. והנני אביד אוהבך בלוג,י.

משה פיינשטיין

סימן ס

מלאכה הנעשית בשבת ע"י שעון שבת

בעה"י כ' טבת תשל"ו.

אוצר החכמה מע"כ נכדי אהובי וחביבי מוהר"ר מרדכי טענדלער שליט"א.

הנה בדבר שע"י חשמל (ענין העלעקטרי) אפשר ע"י מורה שעות הנעשה לכך שיעמידנו בע"ש באופן שיתחיל לבשל למחר ביום השבת כשעה לפני זמן האכילה, אשר אחיד נכדי היקר אהרן ברוך שליט"א שואל, הנה לענ"ד פשוט שאסור להתיר זה דהרי ע"י מורה שעות כזה יכולים לעשות כל המלאכות בשבת ובכל בתי החרושת (פעקטעריס) ואין לך זלוול גדול לשבת מזה, וברור שאם היה זה בזמן התנאים והאמוראים היו אוסרין זה, כמו שאסרו אמירה לעכו"ם מטעם זה, וגם אולי הוא ממילא בכלל איסור זה דאסרו אמירה לעכו"ם, דאסרו כל מלאכה הנעשית בשביל ישראל מצד אמירת ישראל וכ"ש מצד מעשה ישראל. ול"ד למה שמותר להעמיד קדרה ע"ג האש אפילו רגע אחת קודם השבת שיתבשל בשבת ולא אסרו רבנן כשליכא חשש חתוי בשבת דף י"ח ע"ב, דהוא משום דכל מלאכה דעושה האדם במלאכת בשול הוא העמדת הקדרה ע"ג האש דבעצם הבשול אינו עושה האדם, ולכן בהעמדתו הקדרה ע"ג האש בע"ש הוא כגמר האדם כל מעשיו במלאכה זו דבשול ולא שייך לאסור על מה שעושה שוב האש, אבל היכא שעדיין לא שייך להחשיב כנעשה המלאכה כהא דהעמיד בע"ש את המורה שעות שיתחיל

סימן נט

רבית מבאנק של גויים עבור שבת ויו"ט

בע"ה.

מע"כ בני חביבי הרב הגאון מוהר"ר דוד פיינשטיין שליט"א.

בדבר מה שנתחדש עכשיו שהבאנק משלם ריבית לפי סך הימים שהיו המעות בהבאנק, שא"כ הרי יש לאסור מליטול ריבית עבור ימי שבת וימים טובים מאיסור שכר שבת כדאיתא במג"א סימן ש"ו סק"ו, יפה כתבת דכיון דהם חושבין יום מחצות הלילה עד חצות הלילה שלכן הוו התשלומין דריבית עבור שעות דחול ג"כ שהוא בהבלעה דשעות של חול ממוצאי שבת עד חצות הלילה, אבל כששבת ויו"ט סמוכין דהוא בין שיו"ט חל בע"ש בין שיו"ט הוא במוצאי שבת יש לאסור מליטול בעד יום הראשון דמתחיל אצלם בחצות לילה ונמשך עד חצות לילה השני, דהרי בין השעות שהן משבת אסורין ובין השעות שהן מיו"ט אסורין, אבל הריבית בעד יום השני מותר דהרי איכא שעות אחרונות דהן חול. ובשני יו"ט של גליות מסתבר דכיון דעשו לדין יו"ט שני בדין ספק דהא ביצה שנולדה בזה מותרת בזה לרב בביצה דף ד' והלכה כמותו, א"כ לא שייך לאסור שכר יו"ט בפועל ששמר שני הימים

אגרות משה עמוד מס 94 ו (או"ח ד, יו"ד ג) פיינשטיין, משה בן דוד הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה